

Europeisk kulturhuvudstad

Utbildnings- och kulturdepartementet

2005-07-12

Dokumentbeteckning

KOM (2005) 209

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om etablerandet av en gemenskapsåtgärd för europeisk kulturhuvudstad för åren 2007 till 2019

Sammanfattning

Förslaget syftar till att ändra tidigare beslut om europeisk kulturhuvudstad för att göra det möjligt att nominera kulturhuvudstäder för de tio nya medlemsstater som anslöt sig till unionen den 1 maj 2004.

Vid utarbetandet av förslaget har kommissionen tagit hänsyn till den utvärdering som gjorts av evenemanget, och särskilt beaktat konkurrensen mellan städer på nationell nivå; urvalspanelens roll och sammansättning; övervakning och uppföljning av de nominerade städernas planering; den europeiska dimensionen; samt deltagande av tredje land. Dessutom vill kommissionen instifta ett pris till de utvalda städer som fullföljt sina åtaganden och uppfyllt rekommendationerna från övervakningspanelen.

Sverige är positivt inställt till förslaget. Enligt den nya ordningen blir det Sveriges tur att stå värd för kulturhuvudstadsevenemanget 2014, samtidigt som Lettland.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

I beslut nr 1419/1999/EG beslöt Europaparlamentet och rådet att inrätta en gemenskapsåtgärd för evenemanget europeisk kulturhuvudstad åren 2005 till 2019.

Enligt detta beslut fastställs kulturhuvudstäderna (European Capitals of Culture, ECOC) av rådet, på grundval av en rekommendation från kommissionen, som i sin tur väger in den bedömning som gjorts av en jury bestående av sju oberoende medlemmar. Möjligheten att nominera och vara värd för evenemanget regleras i en särskild lista med länder tillhörande EU15-kretsen. De tio medlemsstater som tillträdde unionen den 1 maj 2004 uppfördes på listan i form av ett tillägg till ovanstående beslut, som antogs av rådet och Europaparlamentet den 13 april 2005.

Detta beslut innebär i korthet att de tio nya medlemsstaterna läggs till den tidigare listan, så att det från 2009 och framåt finns två kulturhuvudstäder varje år, en från en gammal medlemsstat och en från en ny medlemsstat.

Kommissionen initierade en studie av kulturhuvudstäderna (som avlämnades augusti 2004), och på basis av den studien har man nu lagt fram ett ändringsförslag som skall ersätta beslut nr 1419/1999/EG. Förslaget är formulerat med hänsyn till en lämplig balans mellan lokala och nationella prioriteringar och det föreskrivna europeiska mervärdet.

Vid utarbetandet av förslaget har kommissionen särskilt beaktat följande:

Konkurrensen mellan städer.

För att stärka tävlingsmomentet föreslås städerna som önskar vara värdar för evenemanget konkurrera på nationell nivå.

Urvalspanelens roll och omfattning.

Panelen föreslås bestå av sju experter nominerade för tre år av EU: s institutioner (rådet, parlamentet, kommissionen samt regionkommittén) och sex experter nominerade av den aktuella medlemsstaten.

En övervakningspanel ("monitoring panel") föreslås följa och stödja de nominerade städernas planering från själva nomineringen fram till starten av evenemanget. Denna panel bör bestå av de sju experterna nominerade av EU:s institutioner enligt ovan.

Ett särskilt pris föreslås till de utvalda städer som fullföljt sina åtaganden samt uppfyllt panelens rekommendationer.

Den europeiska dimensionen.

Övervakningspanelen skall ha som särskilt uppdrag att stödja och stärka den europeiska dimensionen i arrangemanget. Den europeiska dimensionen betyder i sammanhanget multilateralt samarbete mellan kulturaktörer på alla nivåer, fokusering på den kulturella mångfalden och de gemensamma aspekterna av europeiska kulturer.

Tidsperspektivet.

Planeringstiden behöver bli längre. Urvalsprocessen bör ta sin början sex år före arrangemangets början, och rådet bör kunna utse kulturhuvudstaden fyra år i förväg.

Deltagande av tredje land.

För att inte äventyra evenemangets synlighet bör städer i tredje land endast delta i form av kulturella temamånader.

Reglerna föreslås träda i kraft 2007, och innehåller övergångsregler som styr nomineringarna för 2011 och 2012.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget har ingen effekt på gällande svenska regler. Enligt förslaget är det år 2014 Sveriges tur att stå värd för evenemanget. Samtidigt kommer även Lettland att utse en kulturhuvudstad.

Förslaget innebär ett element av konkurrens på nationell nivå. Planering för detta bör initieras i god tid före 2008, då ansökningsförfarandet enligt förslaget skall påbörjas för Sveriges del.

1.3 Budgetära konsekvenser

Kommissionen förutser inga konsekvenser för EU-budgeten. De gemenskapsmedel som bekostar arrangementet finns upptagna i förslaget till nytt kulturprogram (Kultur 2007) som föreslås gälla med åren 2007-2013. Budgeten för detta program är avhängigt ett beslut om EU: s långtidsbudget 2007-2013. Enligt kommissionens förslag är gemenskapsmedlen för kulturhuvudstäderna tredubblade jämfört med nuvarande kulturprogram.

Kostnaden för själva arrangementet förväntas arrangerande stad och medlemsstat bära. I nuläget är bedömningen att förslaget inte innehåller några åtgärder som skulle innebära större kostnader än vad som kan förväntas av ett liknande arrangemang.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar kommissionens förslag. Europeisk kulturhuvudstad är ett populärt evenemang som höjer en stads profil och synlighet och skapar uppmärksamhet i hela Europa. Uppmärksamheten bidrar till att sprida kunskap om olika kulturyttringar mellan städer och länder i unionen.

Det är särskilt positivt utifrån svenskt perspektiv att kommissionen fokuserat på utbyte och samarbete mellan kulturaktörer, och att evenemanget skall belysa och stärka Europas kulturella mångfald. Sverige välkomnar också kommissionens ambition att göra urvalsprocessen mer lättförståelig och transparent. En längre och mer noggrant genomförd förberedelsefas gynnar också evenemanget som helhet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända för närvarande.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända för närvarande.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ärendet kommer under hösten att behandlas i rådsarbetsgruppen för kulturfrågor. Kommissionens avsikt är att förslaget skall antas av rådet under hösten.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Art. 151. Enhällighet i rådet, medbeslutande med Europaparlamentet.

3.3 Fackuttryck/termer